

Управление на поведението в час чрез обратна връзка

„Тояга, морков и...“

Ани Маринова

Митко Маринов

Общуване и обратна връзка

Процес на общуване:

Говорител

Слушател

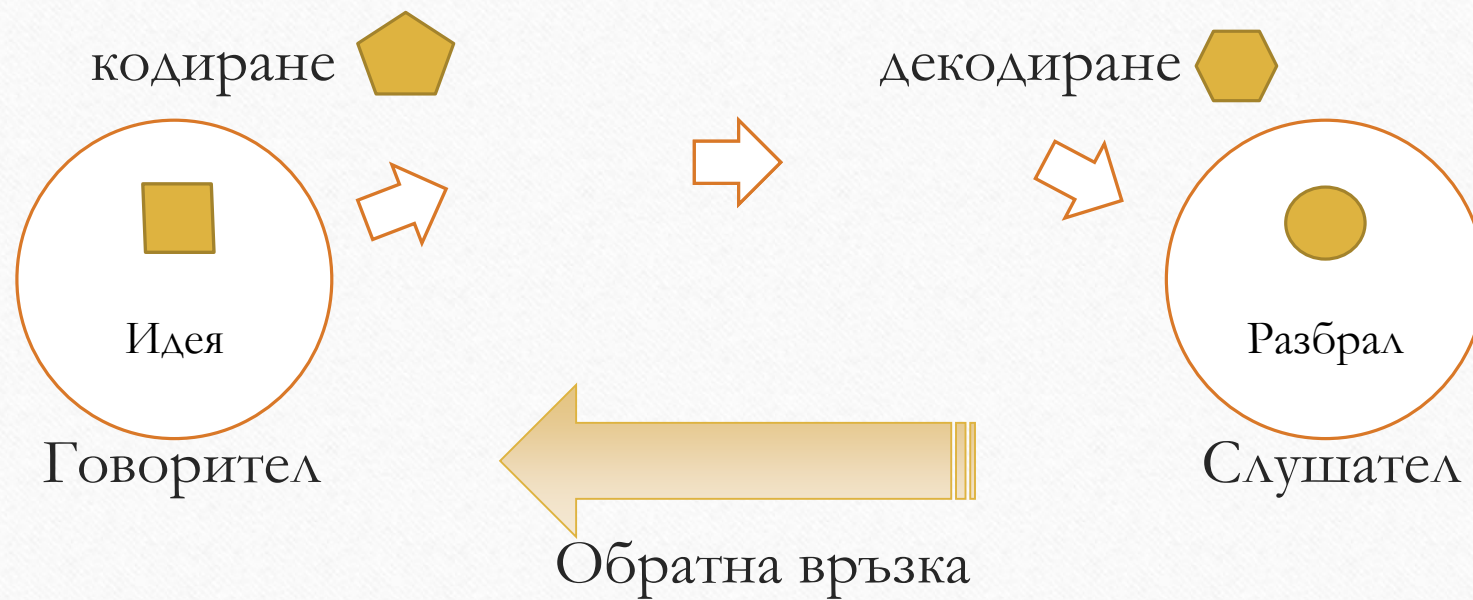
Изкривяване на съобщението

Разбиране с обратна връзка

Обратна връзка за разбиране

Перифраза –

- „Ако правилно съм разбрал, Вие казвате, че... 1, 2, 3? Така ли е?“
- „От това, което чух, разбирам че... 1, 2, 3? Така ли е?“
- „Да разбирам ли, че казвате... 1, 2, 3? Или греша?“

Перифразата – „точкова заварка“ на разбирането

Общуването – 3 аспекта

- ➔ Комуникация (Communication) – обмен на информация
- ➔ Взаимодействие (Interaction) – обмен на действия
- ➔ Междупличностно приемане (Assertation) – обмен на емоции

ОСНОВЕН ПОДХОД

Аз $\neq$ Моето поведение

Основен принцип

- „Аз“ - тът е неприкосновен, частен – не се коментира!
- Поведението е публично и може да се коментира, оценява, управлява
- Особено – поведението в училище и/или резултатие от това поведение

- Внимание - $\neq$ да стане $=$

Страх от оценяване

Тъждественост на егото с поведението:

- „Ако моето поведение е „проблемно“, значи и аз, (моята личност) е проблемна?“
- „Ако резултатите от моята дейност са „лоши“, значи и аз съм лош?“
- Страх от компрометиране на професионалната репутация и професионалната самооценка

Видове обратна връзка

- **Подкрепяща** – позитивно подкрепяне на желано поведение
- **Коригираща** – подкрепя желаното поведение и коригира грешките
- **Конфронтираща** – спира (неутрализира) нежелано или опасно поведение

Правила за даване на обратна връзка

Обща и генерализирана

- Използват се общи понятия, говори се без конкретни примери. Ученикът не знае за кое поведение се отнася обратната връзка.
- «Ти си добър ученик и винаги идваш подготвен за моя час!»

Конкретна и специфична

- Използват се конкретни примери и се отнася до конкретно поведение. Ученикът е наясно за конкретната ситуация и поведение.
- «Забелязах, че тази седмица и трите ти домашни бяха коректно написани (без фактологични и правописни грешки.)»

Правила за даване на обратна връзка

Интерпретиране

- Коментират се причините за наблюдаваното поведение:
- «Ти си мислиш, че не е необходимо да помниш таблицата за умножение, защото ИИ ще смята всичко вместо теб.»

Обективно описание

- Обективно се описва наблюдаваното поведение и последствията от него:
- «Днес, на дъската, видях, че те затрудняват действията умножение и деление. Таблицата се помни наизуст, защото не винаги ще имаш достъп до калкулатор.»

Правила за даване на обратна връзка

Оценъчна

- Правят се генерални оценки за личността и качествата на ученика:
- «Ти си безотговорен и несериозен ученик!»

Описателна

- Описва се само наблюдаваното поведение, а не личността:
- «Направи проекта си с грешки и цял ден след срока, за който се бяхме разбрали.»

Правила за даване на обратна връзка

Отложена във времето

- Отнася се за събития или поведения от относително отдавна отминал период.
- «Преди две седмици в часа на класния се държа много неуважително!»

Непосредствена

- Отнася се за събития или поведения от настоящето или съвсем близкото минало.
- «Преди малко в коридора на два пъти те чух да се подиграваш на Славчо. Той е дете с увреждане и това е абсолютно недопустимо!»

Правила за даване на обратна връзка

Поведение, което не може да се промени

- Свързана е с поведение, чиято промяна е извън контрола на ученика.
- «Трябва да спреш да се изчервяваш, докато говориш с момичета.»

Поведение, което може да се промени

- Свързана е с поведение, което ученикът може да промени.
- «Забелязах, че не изслушваш внимателно въпросите ми и това води до грешни отговори.»

Резултат от даване на обратна връзка

Грешно дадена

- Води до защитни реакции, оправдаване, обида, объркване, влошаване на взаимоотношенията.

Правилно дадена

- Води до приемане, разбиране, желание за промяна, яснота, подобряване на взаимоотношенията.

Инструменти за даване на обратна връзка

Подкрепяща ОВ – ежедневна употреба – над 80% от всички ОВ

„Видях, че в теста си поставил препинателните знаци правилно на точните места. Това е важно умение и ще ти носи много ползи и за в бъдеще!“

Инструменти за ОВ

„Плюс”/”Делта” (Това, което направи добре, е.../Това, което можеш да подобриш, е...) или „Плюс”/”Аз различно”

«Това, което направи добре, е.../Това, което аз бих направил по-различно, е...».

- Внимание - «Но» и «Обаче»!

Инструменти за ОВ

„Сандвич” – плюс/корекция/плюс

«Презентацията ти беше интересна и информативна. Това, което искам да промениш е многословието на слайдовете. Но съм много доволен, че се стараеш и подобряваш уменията си.»

Инструменти за ОВ

„Аз лично” / „Аз служебно”

«Неприятно ми е да се намесвам в личните ти отношения с приятелите ти, но като класен ръководител повече не мога да ти позволя да наричаш Иван с обидни думи!»

Инструменти за ОВ

„Аз” послание – при емоционално натоварени ситуации.

Чувство – Поведение – Основание

«Много съм разочарован, че за трети път тази седмица закъсняваш за час, защото даваш лош пример на съучениците си!»

Инструменти за ОВ

Информирание за последствия – без заплахи и обвинения – коректно информираме ученика за възможните последствия от многократните нарушения на училищния правилник.

«При още едно неизвинено отсъствие ще уведомя училищното ръководство и ще настоявам за наказание от Педагогическия съвет!»

Стълба на интервенциите

Грешки при даване на обратна връзка

Оценяващ отговор

Фрази като: „Грешиш!”, „Не си прав/а”, „Ти си ...”, „Държиш се като...” създават сериозни пречки в комуникацията, тъй като обикновено провокират защитни реакции и поведение у ученика. Поставянето на „етикети” е често срещана грешка, която правим в комуникацията. Ефектът е засягане на другия, обида и съпротива срещу процеса.

Грешки при даване на обратна връзка

Даване на съвети

Фрази като: „Трябва да...”, „Ще се почувстваш по-добре ако...”, „Най-добре ще направиш, ако...” предхождат даването на съвети. Не винаги обаче нашите съвети са желани или помагат. Нежеланият съвет може да бъде възприет като «натрапване» и да затрудни комуникацията.

Препоръките при оценяване не са съвети.

Грешки при даване на обратна връзка

„Психоаналитична диагноза”

„Причината да се чувстваш така е..”, „Проблемът ти е, че...”, „Държиш се така, защото...” са фрази, с които казваме на другия как се чувства, какво мисли и какви са причините за неговото поведение. Освен че «диагнозата» може да е грешна, никой от нас няма право да казва на другите какво чувстват или мислят.

Грешки при даване на обратна връзка

Поредица от въпроси

Задаващият въпросите контролира разговора. Поредицата от множество въпроси поставя ученика в позицията на „разпитван”, създава неудобство и съпротиви към „разпита”.

Заплахи, изнудване и команди

„Ако не направиш това...”, „Това, което ще направиш сега, е..”, „По-добре...или...” са фрази, които създават съпротиви и нежелание за сътрудничество.

Грешки при даване на обратна връзка

Поучаване

„Не осъзнаваш ли, че...”, „Сега ще тии кажа къде грешиш...”, често се използват в дискутиране на противоположни мнения. Те карат ученика да се чувства по-незначителен, обезценяват се неговите аргументи и мнение.

Изместване на вниманието

Вниманието и фокусът на разговора постоянно се изместват от другия, чрез фрази като: „Това е нищо, аз като бях в 8 клас...”. Такъв тип реакции карат ученика да се чувства по-малко важен или интересен и намалява желанието му за комуникация.

Да припомним...

Три вида обратна връзка:

- **Подкрепяща** – когато всичко се изпълнява според правилата.
Предписанието е: “На прав път си, продължавай така!”
- **Коригираща** – когато някои неща не са според правилата.
Подчертаваме коректното и коригираме некоректното изпълнение.
- **Конфронтираща** – когато повечето неща са некоректни, а някои и „опасни“. „СТОП! – това, което правиш нарушава правилата и е опасно!“

В заключение

Благодарим за вниманието!

Въпроси и коментари?

Теми:

- Проблемно поведение при обучения
- Типични проблемни поведения
- Стратегии за справяне

Типични проблемни поведения:

---

1. Вечно закъсняващият
2. Вечно неразбралият
3. Шушукащият
4. Отличникът
5. Адвокатът
6. Шофьорът от задната седалка
7. Асистентът
8. Примадонната
9. Шута